alleen samen krijgen we corona onder controle

VNG ledennieuwsbrief Coronacrisis

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
16 december 2020
Kenmerk
COS/U202001069
Lbr. 20/093
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Nieuwsledenbrief coronacrisis nr. 22

Samenvatting
Hierbij ontvangt u opnieuw een overzicht van de actuele ontwikkelingen rond corona. Wij gaan in op de Kamerbrief van het kabinet van 14 december jl. over de maatregelen in het kader van de lockdown, noodopvang voor kinderen, continuïteit van (jeugd)hulp en ondersteuning, opvang dak- en thuislozen, accountantscontrole Tozo, Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten, gevolgen lockdown voor sport en cultuur, compensatie coronakosten gemeenten, de VNG Dialoog heroriëntatie zelfstandig ondernemers en de ondersteuning door de VNG van gemeenten tijdens de feestdagen.

Over de actuele ontwikkelingen rond de ondersteuning voor toezichts- en handhavingstaken bij gemeenten (tijdelijke banen) om een aantal cruciale sectoren te ontlasten, informeren wij u in een aparte ledenbrief.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

alleen samen krijgen we corona onder controle

VNG ledennieuwsbrief Coronacrisis

Aan de leden

Datum
16 december 2020
Kenmerk
COS/U202001069
Lbr. 20/093
Telefoonnummer
070 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Nieuwsledenbrief coronacrisis nr. 22

Geacht college en gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u opnieuw een overzicht van de actuele ontwikkelingen rond corona. Wij gaan in op de Kamerbrief van het kabinet van 14 december jl. over de maatregelen in het kader van de lockdown, noodopvang voor kinderen, continuïteit van (jeugd)hulp en ondersteuning, opvang dak- en thuislozen, accountantscontrole Tozo, Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten, gevolgen lockdown voor sport en cultuur, compensatie coronakosten gemeenten, de VNG Dialoog heroriëntatie zelfstandig ondernemers en de ondersteuning door de VNG van gemeenten tijdens de feestdagen.

Over de actuele ontwikkelingen rond de ‘crisisbanen’, tijdelijke banen om een aantal cruciale sectoren te ontlasten, informeren wij u in een aparte ledenbrief.

Toelichting bewindslieden op stand van zaken COVID-19 en maatregelen

Brief aan de Tweede Kamer
Op 14 december jl. informeerden de betrokken ministers en staatssecretarissen de Tweede Kamer over de stand van zaken COVID-19 en de maatregelen die in werking worden gesteld. Daarbij gaan zij in op onder meer het verloop van de epidemie, de positie van kwetsbare groepen en vervolg van de steunpakketten.

Aanwijzing cruciale beroepen, uitgezonderde contactberoepen en uitzonderingen detailhandel
In de ministeriële regeling van 14 december jl. tot wijziging van de Tijdelijke regeling maatregelen COVID-19 in verband met een verzwaring van de maatregelen, zijn lijsten vastgesteld van cruciale beroepen, uitgezonderde contactberoepen en uitzonderingen voor de detailhandel bekendgemaakt.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aanscherping regels essentiële winkels
Het kabinet heeft vandaag de regels voor essentiële winkels aangescherpt. In de nieuwe regels mogen alleen winkels die minstens 70 procent van hun omzet halen uit artikelen voor levensonderhoud, zoals eten en drinken, drogisterij-artikelen, schoonmaakmiddelen, persoonlijke verzorging en dierenvoer, openblijven. Een uitzondering daarop geldt voor bredere winkels die een aparte afdeling hebben voor levensmiddelen. Alleen als er een eigen ingang hebben, mogen ze open. Afhaallocaties zijn alleen bedoeld om bestellingen af te halen bij horeca en doe-het-zelfzaken. Zie Kamerbrief:
https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2020/12/16/kamerbrief-aanscherping-uitzondering-winkelopening

Noodopvang kinderen
Gemeenten wordt geadviseerd om met schoolbesturen en de kinderopvangorganisaties en gastouderbureaus in gesprek te gaan om de noodopvang te inventariseren. Graag verwijzen we u voor meer informatie naar het Forum Toezicht & Handhaving en kinderopvang . De coördinatoren noodopvang worden ook apart gemaild.

We adviseren gemeenten de opvang als volgt in te richten:

1. De opvang wordt zoveel mogelijk georganiseerd in de normale context van het kind. Bij een noodzaak tot opvang wordt eerst gekeken of de eigen organisatie die kan bieden. Lukt dat niet dan wordt er in de branche gekeken en als dat echt niet mogelijk is wordt er naar een alternatieve oplossing gezocht. Kortom, bij een schoolgaand kind zal er eerst op de eigen schoollocatie naar een oplossing worden gezocht, vervolgens binnen de eigen organisatie en pas als dat echt niet mogelijk is wordt er naar een alternatieve oplossing gekeken. Dit geldt uiteraard ook voor de kinderopvang en de jeugdhulp.
2. Er komt alleen opvang op reguliere openingstijden van Primair Onderwijs en Kinderopvang en bij kinderopvang alleen voor noodopvang/opvang kwetsbare kinderen van ouders die een contract hebben met de opvang.

Op Rijksoverheid.nl staat welke beroepen cruciaal zijn en onder welke voorwaarden er noodopvang wordt geboden aan de kinderen van de ouders die in die beroepen werken. Naast de opvang van kinderen in kwetsbare situaties ontvangen deze kinderen noodopvang. Er komt geen avond-, nacht- en weekendopvang (ANW). Voorheen stonden in de noodverordening van de veiligheidsregio de regels, maar met de Twm COVID-19 is deze aanpak veranderd, Nu bepaalt de ministeriële regeling dat scholen en kinderopvang alleen nog noodopvang en opvang kwetsbare kinderen mogen bieden.

Continuïteit van (jeugd)hulp en ondersteuning
De inzet van het kabinet is dat hulp en ondersteuning doorloopt tijdens de lockdown. Dat is ook de inzet van gemeenten. Het kabinet zegt daarover: ‘Zorg en ondersteuning gaan door, zoals de medische zorg thuis (verzorging en verpleging), de dagbesteding (inclusief het serveren van eten en drinken), het vervoer hiernaartoe, de huishoudelijke hulp en begeleiding onder Wmo2015 en zorg onder de Jeugdwet (intramuraal en ambulant), waaronder (ook uit de WLZ bekostigde) hulp vanuit kinderdagcentra en het zorgvervoer hiernaar toe….’

Het is belangrijk dat gemeenten erop toe zien dat de hulp zoveel mogelijk doorloopt en zorgaanbieders en vervoerders te faciliteren om dat mogelijk te maken. Gemeenten kunnen dit

doen door meerkosten die samenhangen met de maatregelen te vergoeden, gemeenten krijgen daar ook in 2021 vanuit het Rijk een vergoeding voor. Daarnaast is het belangrijk dat gemeenten coulant zijn bij andere vormen van levering, zoals digitaal in plaats van face to face. Als het noodzakelijk is voor de continuïteit van specialistische expertise en er van grote vraaguitval is, is het belangrijk om maatwerkafspraken te maken conform de eerder vastgestelde leidraad.

Opvang dak- en thuislozen
In aanvulling op de brede oproep van het kabinet om zoveel mogelijk thuis te blijven, roept staatssecretaris Blokhuis de gemeenten op om tijdens deze lockdown extra opvangplekken te organiseren voor dak- en thuisloze mensen.

Accountantscontrole Tozo: misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O) en signalen inkomstenbelasting
Veel gemeenten zijn gestart met de controles van de Tozo-uitkeringen van 2020. Bij deze controles wordt volop gebruik gemaakt van signalen over inkomstenbelasting. De boeken sluiten echter uiterlijk in maart, waarna de accountant zijn oordeel geeft. De kans bestaat dat een (groot) deel van deze signalen dan nog niet is opgepakt. Dit leidt tot de vraag wat de gevolgen zijn voor de gemeente. Als vertrekpunt geldt dat gemeenten vrij zijn in het vormgeven van hun eigen M&O-beleid Tozo, mits dit op een zo adequaat mogelijke wijze misbruik en oneigenlijk gebruik tegengaat. Inkomstenbelasting signalen kunnen hierbij zeer bruikbaar zijn. In het geval er gebruik gemaakt wordt van deze signalen is het uitgangspunt dat er zo veel mogelijk opvolging gegeven wordt aan een ‘belemmering’. Maar, de aantallen kunnen zo groot zijn dat redelijkerwijs niet altijd van een gemeente verwacht kan worden dat aan ieder signaal opvolging wordt gegeven of dat alles begin 2021 is opgepakt. Dit betekent dat een selectie van de signalen kan worden gemaakt. Deze selectie dient dan wel planmatig en op basis van een onderbouwde risicoanalyse tot stand te komen. De gemeente neemt deze werkwijze op in het M&O-beleid en geeft daarbij aan wanneer welke controle plaatsvindt.

De accountant controleert niet of begin 2021 aan alle individuele inkomstenbelasting signalen opvolging is gegeven. Wel controleert de accountant of er in de gemeente effectief M&O-beleid is opgesteld en of aan dat plan opvolging wordt gegeven. Ook controleert hij de werking van de getroffen maatregelen (Conform paragraaf 4.3.3. van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV). Controleert de accountant bijvoorbeeld een uitkering en komt hij een dossier tegen met een inkomstenbelasting signaal dat niet is opgepakt, maar volgens het controleplan op een later moment wordt opgepakt, dan wordt de uitkering niet als fout of onzeker aangemerkt. Uiteraard moet de gemeente zich wel in 2021 aan het controleplan houden. Daarop wordt de gemeente gecontroleerd door de accountant bij de verantwoording over 2021.

De accountscontrole start begin 2021. Het is dus van belang dat de gemeente in januari 2021 het M&O-beleid en controle plan Tozo heeft opgesteld en is gestart met de uitvoering. Voor meer informatie wordt verwezen naar de ‘informatiesheet Tozo controle achteraf’ of hoofdstuk 10 van de Handreiking Tozo. Voor tips en voorbeelden voor het opstellen van een controleplan kan de gemeente de toolbox ‘Controle naleving Tozo’ op de site van VNG Naleving raadplegen.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)
Veel huishoudens hebben vanwege de coronacrisis te maken met een onvoorzienbare, onvermijdelijke en plotselinge terugval van hun inkomsten. Ondanks diverse steunpakketten bieden bestaande en tijdelijke voorzieningen mogelijk nog voor veel huishoudens onvoldoende ondersteuning, omdat veel vaste lasten doorlopen en niet makkelijk zijn om te

buigen. Huishoudens kunnen daardoor in problemen raken met de betaling van noodzakelijke kosten, waaronder woonlasten. Het gaat hierbij voor een deel om huishoudens die onder normale omstandigheden niet of slechts beperkt in beeld zijn voor gemeentelijke ondersteuning. De TONK biedt een tijdelijke tegemoetkoming in noodzakelijke kosten aan huishoudens die te maken hebben met een inkomensterugval en daardoor de noodzakelijke kosten niet meer kunnen betalen uit het resterende inkomen. Het gaat hierbij niet om een inkomensondersteunende regeling maar om een vergoeding voor daadwerkelijke noodzakelijke kosten. Voor deze tijdelijke ondersteuning wordt het bestaande instrument van de bijzondere bijstand gebruikt.

SZW werkt er samen met VNG en Divosa aan om gemeenten zoveel mogelijk te faciliteren hierbij. De komende periode wordt nog een aantal zaken nader uitgewerkt zoals een handreiking voor gemeenten die de uitvoering ondersteunt. Aangezien de invulling van bijzondere bijstand lokale beleidsvrijheid kent, is het wenselijk dat gemeentelijke beleidsregels, waar nodig, tijdelijk verruimd worden om deze nieuwe doelgroep toegang te kunnen bieden. Mogelijk is dat ook in uw gemeente aan de orde en vraagt dit in januari uw aandacht. We vragen u om hier rekening mee te houden. Via VNG, Divosa en SZW wordt u medio januari nader geïnformeerd. SZW streeft ernaar dat de aanpak op 1 februari a.s. is uitgewerkt en aanvragen behandeld kunnen worden.

Betekenis lockdown voor sport en cultuur

Buurthuizen
Deze accommodaties mogen open blijven voor dienstverlening aan kwetsbare mensen. Hierbij kan gedacht worden aan WMO-dagbesteding voor demente ouderen o.a. bedoeld om mantelzorgers te ontlasten. Ook bieden zij vaak ruimte voor activiteiten van (para)medische contactberoepen die doorgang mogen vinden zoals huisartsen, verpleegkundigen, ggz-begeleiders, medewerkers bloedafname. Soms is er een dependance van het gemeenteloket, dat eveneens open mag blijven.

Sport
Alleen buitensporten is nog toegestaan. Volwassenen sporten alleen of met zijn tweeën met minimaal 1,5 meter afstand. Kinderen tot en met 17 jaar mogen sporten in teamverband en wedstrijden onderling spelen. Maar vanaf 13 jaar mogen ze na het sporten slechts met zijn tweeën bij elkaar komen. Evenals in het voorjaar wordt opgeroepen om ook niet-leden toe te laten. Publiek is echter niet toegestaan, alleen de noodzakelijke ouders/verzorgers van kinderen en begeleiders van volwassenen mogen aanwezig zijn. De sportkantines, kleedkamers en douches moeten dicht blijven. Voor topsporters zoals in de ere- en eerste divisie voetbal geldt een uitzondering.

Cultuur
De openbare bibliotheken mogen open blijven voor het afhalen en brengen van gereserveerde boeken en voor activiteiten ten behoeve van kwetsbare groepen zoals georganiseerde en besloten huiswerkbegeleiding. Andere culturele locaties, zoals musea, theaters, bioscopen, muziekscholen en centra voor de kunsten, worden gesloten voor het publiek. Amateurkunstbeoefenaren mogen daar niet repeteren of optreden. Professionele gezelschappen en spelers mogen er wel repeteren en opnames (voor bijvoorbeeld livestreams) maken. Onduidelijk is nog de situatie van amateurkunst in eigen verenigingsaccommodaties. Overigens werd amateur zingen in groepen al eerder afgeraden.

Media
Werkenden in communicatie en media, zoals bij de lokale publieke omroepen, staan op de lijst van cruciale beroepen die doorgang moeten vinden. Volgens het kabinet ten behoeve van informatievoorziening aan de samenleving die van noodzaak is om op de hoogte te blijven van wat er speelt.

Compensatie van coronagerelateerde kosten gemeenten

Op 14 december was er een Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) waarin onder andere gesproken is over corona compensatie. Tijdens het BOFv zijn afspraken gemaakt over aanvullende coronacompensatie voor de onderwerpen afvalinzameling, zwembaden en ijsbanen, extra meerkosten verkiezingen. De minister van BZK heeft hierover op 16 december een brief aan Tweede Kamer gestuurd.
(https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z25176&did=2020D52833)

Afvalinzameling
In verband met de coronacrisis hebben gemeenten zowel extra kosten gemaakt als inkomsten gemist met betrekking tot afvalinzameling. Met name het restafval is, door o.a. het thuiswerken, in hoeveelheid gegroeid. In het BOFv is afgesproken deze kosten ad € 32 miljoen voor 2020 te vergoeden.

Zwembaden en ijsbanen
In de afgelopen periode is de schade bij de exploitaties van zwembaden en ijsbanen nader onderzocht. Op basis van dit onderzoek stelt het kabinet voor de exploitanten van zwembaden en ijsbanen via een specifieke uitkering aan gemeenten €100 miljoen beschikbaar. Deze regeling wordt in nauw overleg met de sector nader uitgewerkt.

Verkiezingen
Om gemeenten te compenseren voor de extra kosten bij de herindelingsverkiezingen in november 2020 en de Tweede Kamerverkiezing in 2021 als gevolg van de coronamaatregelen heeft het kabinet eerder € 30 miljoen ter beschikking gesteld. De maatregelen die aanvullend noodzakelijk zijn voor de Tweede Kamerverkiezing op basis van het wetsvoorstel tot wijziging van de Tijdelijke wet verkiezing covid-19 brengen ook kosten voor gemeenten mee. In het BOFv is afgesproken dat er een aanvullende compensatie van € 26,9 miljoen komt, waarvan € 22 miljoen wordt uitgekeerd als compensatie voor gemeenten via het gemeentefonds. Deze compensatie is bedoeld voor gemeenten voor onder meer de extra organisatie, het inrichten van stemlokalen en instellen van stembureaus voor vervroegd stemmen, het drukken, opslaan en beveiligen van stembescheiden, de portokosten van briefstembescheiden, het instellen van afgiftepunten en van briefstembureaus. Het resterende bedrag van € 4,9 miljoen is bestemd voor activiteiten voor communicatie/voorlichting, ondersteuning en evaluatie.

Een compleet overzicht van de totaalbedragen aan compensatie staat op de VNG website. (zie: https://vng.nl/artikelen/afspraken-financiele-compensatie-gemeenten)
Wij hebben het ministerie van BZK gevraagd om voor de nieuwe compensatie afspraken een overzicht te maken van de bedragen per onderwerp en per gemeente. Zoals ook voor de eerdere compensatie is gebeurd (zie: https://vng.nl/artikelen/overzicht-coronacompensatie-per-gemeente).

VNG Dialoog in coronatijd: heroriëntatie zelfstandig ondernemers

Naast de tijdelijke financiële ondersteuning is het belangrijk dat zelfstandig ondernemers die geen of onvoldoende inkomsten hebben, zich breder oriënteren op de arbeidsmarkt. Per 1 januari 2021 kunnen gemeenten hen ondersteunen bij heroriëntatie. Dit is onderdeel van de volgende fase in de Tozo. De VNG organiseert hierover een webinar op 28 januari van 10 tot 11 uur.

In het webinar informeren we gemeenten over de wijze waarop gemeenten heroriëntatie kunnen inrichten. Wat zijn de inhoudelijke en financiële kaders, wat is de behoefte van ondernemers, hoe organiseer je lokaal of regionaal de samenwerking tussen werk en inkomen en de ondernemersdienstverlening? Ook vertellen gemeenten over hun eerste praktijkervaringen. Uiteraard is er gelegenheid om vragen te stellen aan het ministerie van SZW, Divosa, de Programmaraad, SAM, KvK en VNG.

Aanmelden kan via https://vng.nl/vng-dialoog-in-coronatijd-herorientatie-zelfstandig-ondernemers

VNG ondersteuning van gemeenten tijdens kerstvakantie
Het hoofdkantoor van de VNG, inclusief de Juridische helpdesk Twm, is van 25 december tot en met 1 januari a.s. gesloten. Wij zijn dan telefonisch niet bereikbaar. Uiteraard kunt u uw vragen via het contactformulier blijven insturen. Wij blijven spoedeisende vragen beantwoorden. Andere vragen worden vanaf 4 januari weer beantwoord. Een alternatief is het voorleggen van uw vraag aan collega's van gemeenten op het VNG-forum corona.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur